

4/2 Názvosloví derivátů uhlovodíků

Jaké typy názvů mají deriváty uhlovodíků?

- triviální
  - souvisí s původem, zdrojem, vlastnostmi
  - vznikly většinou dříve než bylo známo složení a struktura příslušné sloučeniny
    - např. chloroform, kyselina mravenčí
- polosystematické (polotriviální)
  - část triviální, část systematická
  - základ většinou triviální + předpona či přípona systematická
    - např. aceton
- systematické
  - názvy uhlovodíků s předponami a příponami
  - název sloučeniny poskytuje informaci o složení a struktuře
    - např. nitropentan

Jaké nomenklaturní (názvoslovné) principy platí u derivátů uhlovodíků?

- nejběžnější je substituční princip
- předpokládá nahrazení 1 nebo více H atomů v základním sloučenině
- změna se vyjadřuje předponou nebo příponou pro „náhradní“ atom nebo skupinu
- substituenty se řadí abecedně (bez vlivu násobících předpon di, tri...)
- charakteristické skupiny se řadí podle klesajícího pořadí nadřazenosti pro volbu hlavní skupiny
  - např. karboxylové kyseliny – soli – estery – aldehydy – ketony – alkoholy – fenoly – halogen-sloučeniny – nitrosloučeniny...
- důležité je správně zvolit hlavní řetězec
  - acyklický nasycený
  - nenasycený s nejvyšším počtem nenasycených vazeb
  - acyklický s charakteristickou (hlavní) skupinou
  - u cyklické sloučeniny je hlavní řetězec cyklický...

Úkol

- 1) Napište racionální vzorec druhé(ho) nejjednodušší(ho)
  - a) chlorderivátu
  - b) nitroderivátu
  - c) sulfonové kyseliny
  - d) aminu
- 2) Napište racionální vzorec druhé(ho) nejjednodušší(ho)
  - a) alkoholu
  - b) etheru
  - c) aldehydu
  - d) ketonu
  - e) karboxylové kyseliny

Řešení